

ИНДЕКС ЗА ВЪЗПРИЯТИЕ НА КОРУПЦИЯТА - 2017

ЧЕСТО ЗАДАВАНИ ВЪПРОСИ

Какво представлява Индексът за възприятие на корупция (Corruption Perception Index, CPI)?

Индексът за възприятие на корупцията оценява и класира държавите / териториите според оценките за нивото на корупция в държавния сектор на експертната общност и бизнеса. CPI е индекс, който се формира въз основа на резултатите от 13 самостоятелни проучвания и анализи на корупцията, изготвени от редица световно признати организации. Индексът за възприятие на корупцията е най-широко използваният индикатор за корупция в световен мащаб.

Какви източници на информация се използват за формирането на CPI?

Индексът за 2017 година е съставен въз основа на 13 източника на информация от 12 независими организации, специализирани в анализа на управлението и бизнес средата. За индекса за възприятие на корупцията 2017 са използвани данни, публикувани през предходните две години. CPI използва само източници, които съдържат количествени оценки за определен брой държави/територии, измерващи експертното възприятие на корупцията в държавния сектор. Transparency International извършва задълбочено проучване на методологията на всеки от източниците, за да гарантира, че те отговарят на стандартите за качество на Transparency International. Пълният списък на използваните източници за Индекс 2017 можете да намерите на интернет сайта на организацията www.transparency.org/cpi2017 (CPI sources description document).

CPI е качествено различен от 13-те изследвания, на които е базиран. Защо?

Индексът за възприятие на корупцията има поне четири характеристики, които го правят ценен индикатор за добро управление:

1. CPI обхваща повече държави и територии, отколкото всеки от източниците поотделно.
2. CPI е по-надежден от източниците, разглеждани самостоятелно, защото компенсира евентуални грешки в оценката на отделните проучвания, като генерира усреднена оценка от най-малко 3 различни източника, като в най-добрия случай те са 13.
3. Заради използваната в CPI скала от 0 до 100, индексът позволява по-голямо разслоение и детайлна разбивка на възприятието на корупцията за разлика от източници, които например използват скали от 1 до 7 или от 1 до 10, като оценката на отделна държава представлява цяло число.
4. Тъй като източниците на информация за съставяне на CPI оценяват разнообразие от измерения и проявления на корупцията в публичния сектор, Индексът за възприятие на корупцията обединява в единен индикатор различни аспекти на корупцията.

Защо Индексът използва израза „възприятие за корупция“?

Широко погледнато, корупцията представлява незаконна дейност, която бива умишлено укривана и може да бъде осветена само чрез скандали, разследвания или наказателно преследване. Въпреки че експертите от академичните среди, гражданското общество и държавното управление постоянно развиват инструментариума за обективна оценка на нивата на корупция в отделните сектори, към настоящия момент не съществува индикатор, който да измерва пряко и изчерпателно обективните нива на корупция в национален мащаб. Проучванията и анализите, които се използват за съставянето на CPI, прилагат внимателно изработени и балансирани въпросници. Освен това, Индексът за възприятие на корупцията съдържа и информирани мнения на заинтересовани страни (например случаите на подкуп, с които се сблъскват гражданите – измервани от [Световния корупционен барометър](#)), които до голяма степен са съизмерими с обективните индикатори.

Кои държави и територии обхваща Индексът за възприятие на корупцията за 2017 година и защо?

За да бъде включена в класацията на Индекса за възприятие на корупцията една държава или територия, тя следва да бъде обхваната от най-малко три от проучванията и анализите, които се използват за съставянето на CPI. Ако една държава не присъства в списъка на CPI, то това е единствено защото за нея няма достатъчно данни, а не защото

там няма корупция. През 2017 година класацията на CPI обхваща 180 държави и територии – с четири повече от 2016 година (добавени са Екваториална Гвинея, Сейшелите, Свазиленд и Вануату).

Каква е разликата между мястото в класацията и резултата (стойността на Индекса) на една държава/територия?

Резултатът показва нивото на възприятието на корупцията в публичния сектор по скала от 0 до 100, където 0 означава, че нивото на корупция в дадена държава се възприема за високо, а 100 – ниско.

Мястото в класацията показва къде се намира дадена държава/територия спрямо останалите.

Кои прояви на корупция обхваща CPI?

Индексът на възприятие на корупцията обхваща редица корупционни практики и прояви, както и мерки за тяхното неразпространение, които са обхванати от специфичните въпроси към респондентите, задавани при събирането на данни от източниците:

- Подкуп;
- Злоупотреба с публични фондове;
- Дял на държавните служители (включително на избираеми длъжности), безнаказано злоупотребяващи със служебното си положение за лично облагодетелствование;
- Способности на управляващите за предотвратяване на корупцията и прилагане на ефективни механизми за почтеност и интегритет в публичния сектор;
- Ниво на бюрокрация и административна тежест, които допринасят за повече корупционни практики;
- Назначения в администрацията – непотизъм срещу меритокрация;
- Ефективност на наказателното преследване на корупционни престъпления;
- Адекватно законодателство, гарантиращо публикуване на информацията относно имуществото и конфликта на интереси, декларирани от държавните служители;
- Мерки за защита на служители, разследващи журналисти, граждани и други, които подават сигнали или разследват случаи на корупция;
- „Захват на държавата“ (State capture) от тясно групови и привидно законни интереси;
- Свободен достъп до информацията за дейността на публичните институции.

Пълният списък на използваните източници и въпросниците, които те използват, можете да намерите на интернет сайта на Transparency International www.transparency.org/cpi2017 (CPI sources description document).

Кои прояви на корупция НЕ обхваща CPI?

Източниците, които се използват за съставянето на индекса за възприемане на корупцията, не съдържат въпроси по отношение на следните аспекти на корупцията:

- Възприемане или пряк сблъсък с корупция от страна на гражданите;
- Данъчни измами;
- Незаконни финансови потоци;
- Посредници при корупционни сделки;
- Пране на пари;
- Корупция в частния сектор;
- Неформална икономика и пазари.

Държавата с най-нисък резултат ли е най-корумпираната в световен мащаб?

Не. CPI е индикатор за възприемането на корупцията в публичния сектор – т.е. политическа корупция и такава в публичната администрация (държавна и местна). Резултатът на дадена държава не е обвинение в корумпираност на цялата нация или общество. CPI не обхваща политиките за борба с корупция или нивото в частния сектор. Гражданите на държавите с най-нисък резултат обичайно изразяват не по-малка загриженост и осъждане на корупцията от обществата, които са класирани в челото на класацията.

Освен това, държавата/територията с най-нисък резултат е такава *сред държавите, които са включени в класацията*. Индексът не предоставя информация за държави извън неговия обхват.

Може ли резултатите за 2017 година да бъдат сравнявани с тези от миналата година?

Да. Като част от преразглеждането на методологията, която беше използвана за изчисляването на Индекса през 2012 година, е въведена скала от 0 до 100. Оценките за всяка държава, взети от източниците на данни, се преизчисляват, при използване на глобално средно и стандартно отклонение от CPI 2012, което се взема за референтна година. По тази скала можем да сравняваме резултатите на дадена държава година по година от 2012 насам. Заради промяната в методологията, обаче, не е коректно да сравняваме резултатите с тези от преди 2012 година. В допълнение, заради включването

на нов източник на данни през 2016 година и преизчисляването на дела на всеки от източниците в крайния индекс, базисните изходни данни не са съпоставими с предходните години.

Детайлна информация за промяната на методологията можете да намерите на интернет сайта на Transparency International ([виж](#)).

Необходимо ли е специално разрешение за използването на резултатите от Индекса за възприятие на корупцията в независими (външни за Transparency International) публикации?

Не. Освен ако е изрично посочено друго, информацията, публикувана от Transparency International, попада в обхвата на Creative Commons Attribution-NoDerivs 4.0 licence. Това означава, че имате право свободно да използвате резултатите от нашата работа винаги, когато спазвате условията на лиценза.

Повече информация относно правата за ползване, моля, вижте на www.transparency.org/cpi2017.

Резултатът на моята държава в Индекса за възприятие на корупцията се промени с една или две точки. Това означава ли, че корупцията е станала по-малко / повече?

CPI е композитен индикатор, който използва данни от най-малко три различни източника за всяка държава поотделно. За някои държави източниците съдържат съпоставими и малко на брой рейтинги, а за други – много и различни. Ние компенсираме тези девиации чрез прилагане на стандартна грешка и долна и горна граници за доверителния интервал. При държавите, за които източниците дават близки рейтинги, стандартната грешка е по-ниска, докато при държавите с големи вариации при рейтингите от източниците – стандартната грешка е по-висока. На практика, промяната от две точки в резултата то Индекса не е статистически значима.

Дава ли Индексът за възприятие на корупцията пълна картина за корупцията?

Не. CPI има ограничен обхват и показва възприятието за корупция в публичния сектор от гледна точка на бизнеса и експертната общност. За да допълни тази перспектива и за да обхване различните аспекти на корупцията, Transparency International провежда редица количествени и качествени изследвания както на световно, така и на национално ниво – чрез мрежата от национални представителства в повече от 100 държави по света.

По-значимите изследвания на Transparency International в световен мащаб включват:

- *Световен корупционен барометър* – изследва оценките на гражданите и техния непосредствен опит от сблъсъка им с корупционни практики. Корупционният барометър е представително изследване, което се провежда по целия свят. То представя данни относно нивото на разпространение на корупцията в отделните сектори и институции в рамките на изследваните държави. Последното издание може да видите на интернет сайта на Transparency International ([виж](#)).
- *Световен доклад за корупция* – изследването представлява задълбочено проучване на корупцията в ключов сектор от обществения живот. Световните доклади за корупция включват оценки и анализи на редица изследователи, свързани с основните измерения на изследвания проблем, негативни примери и добри практики, прилагани в различните държави. Изданията на Световния доклад за корупция, обхващащи различни сектори – от образование до съдебна система и спорт, можете да намерите на интернет сайта на Transparency International ([виж](#)).
- *Оценки на националната система за почтеност* – поредица от национални изследвания, предлагащи задълбочен качествен анализ на силните и слабите страни на ключови институции и актьори, които имат значение за предотвратяването и борбата с корупция на национално ниво. Докладите от оценките на националната система за почтеност са достъпни на сайтовете на съответното национално представителство, както и на интернет сайта на Transparency International ([виж](#)).
- *Прозрачност на корпоративната отчетност* (Transparency in Corporate Reporting, TRAC) – поредица от изследвания, анализиращи степента на прозрачност и отчетност на най-големите световни корпорации. Публикациите на TRAC можете да намерите на интернет сайта на Transparency International ([виж](#)).

Повече информация за гореизброените изследвания на български език, както и национални изследвания за България можете да намерите на сайта на Асоциация „Прозрачност без граници“: http://transparency.bg/bg/transp_indexes/индекси-2.